

## **B 08.1 GUIDE OM ANSVARSFÖRSÄKRING FÖR ADVOKAT (8.5.2024)**

Syftet med anvisningen om ansvarsförsäkring, som är förpliktande för advokater, är att se till att advokatens huvudman, dvs. en konsument- eller samfundskund, i en situation där en advokat begår ett fel får ersättning för den förmögenhetsskada som advokaten orsakat. I anvisningen och i denna guide används termen ansvarsförsäkring för förmögenhetsansvarsförsäkring som tecknats för denna situation. Den som tecknar ansvarsförsäkringen är en advokat eller advokatbyrå, men advokaten har det advokaträttsliga ansvaret för att teckna en tillräcklig ansvarsförsäkring.

### **1 Ansvarsförsäkringens ersättningskrets**

Advokaten ska med beaktande av 1 § i anvisningen om ansvarsförsäkring försäkra den förmögenhetsskada som åsamkas någon annan vid skötseln av advokatuppdrag och uppgifter som fås genom förordnande genom ansvarsförsäkring som tecknats för advokatverksamhet. Advokatens ansvar är personligt, och syftet med den ansvarsförsäkring som är förpliktande för advokaterna är att säkerställa en möjlighet till full ersättning till klienten oberoende av advokatens personliga bärkraft.

Om advokatverksamhet bedrivs i ett bolag, ska ansvarsförsäkringen tecknas av bolaget, eftersom advokatbolaget har möjlighet att få en ansvarsförsäkring till ett större försäkringsbelopp än en enskild advokat. Den försäkring som bolaget tecknar ska täcka förmögenhetsskador som eventuellt orsakas av alla advokater och hela advokatbyråns personal. Enligt 5 § 2 mom. i lagen om advokater svarar en advokat personligen solidariskt med bolaget för en advokatuppgift som ett advokatbolag sköter. Därför ger ansvarsförsäkringen skydd för advokaten också i fråga om dennes personliga ansvar, och särskild uppmärksamhet bör ägnas ansvarsförsäkringen – dess omfattning, ersättningsbelopp och villkor. En ansvarsförsäkring är en risköverföring mot betalning.

En advokat som verkar som ett offentligt rättsbiträde är inte skyldigt att teckna ansvarsförsäkring.

Advokatens ansvarsförsäkring ersätter förmögenhetsskador som orsakas av fel i rådgivningen, dvs. är försäkringsbeloppet och självrisken för ansvarsförsäkringen för advokatverksamhet på en lämplig nivå i förhållande till de egna uppdragen?

Advokaten ska som ett separat ärende från ansvarsförsäkringen enligt anvisningen om ansvarsförsäkring bedöma behovet av att försäkra de person- och sakskador som eventuellt uppkommer i verksamheten (*ansvarsförsäkring för verksamhet*) och till exempel det eventuella ansvaret för de skador som advokatbyråns chefer orsakar bolaget (*ansvarsförsäkring för förvaltning*). På motsvarande sätt ska advokatbyrån separat bedöma till exempel det skadeståndsansvar som en eventuell personuppgiftsincident medför och de risker för kostnader som är förenade med detta med tanke på försäkringen (*informationssäkerhetsförsäkring*), men dessa försäkringar har inget att göra med ansvarsförsäkringen för advokatverksamhet, som omfattas av den anvisning som är förpliktande för advokaterna.

Försäkringsbolagen erbjuder en branschspecifik ansvarsförsäkring för advokater eller advokatbyråer, vars försäkringsbelopp är allmänt bundet till advokatverksamhetens omsättning. Advokaten ska se till att den omsättning som föreslås för försäkringsgivaren motsvarar den årliga utvecklingen, eftersom försäkringsgivaren i underförsäkrings-situationer enligt lagen om försäkringsavtal och försäkringsvillkoren är skyldig att ersätta endast en så stor del av skadan som förhållandet mellan försäkringsbeloppet och egendomens eller förmånens värde visar. Genom ansvarsförsäkringen ersätts också förmögenhetsskador som orsakas av alla personer som arbetar på byrån i uppdrag och i uppgifter som fåtts på order och för vilka advokaten slutligen svarar personligen (11.5 i Vägledande regler om god advokatsed).

### **2 Ansvarsförsäkringens omfattning**

Enligt 2 § i anvisningen om ansvarsförsäkring ska ansvarsförsäkringen omfatta alla advokatuppdrag och uppgifter som fåtts genom förordnande.

Advokaten ska fästa särskild uppmärksamhet vid de exceptionella uppdragsavtal och ramavtal som ingås med klienterna, där advokatens ansvar har avtalats till exempel på ett sätt som avviker från de allmänna villkor som advokaten tillämpar. Klienten kan förutsätta ett ansvar till ett visst belopp eller till och med tecknande av en ansvarsförsäkring med ett exakt försäkringsbelopp.

#### *2.1 Begränsningar i ansvarsförsäkringen*

Advokaten ska beakta eventuella begränsningar av vad försäkringens ersätter. I fråga om ansvarsförsäkringen lönar det sig också att kontrollera om den täcker kostnaderna för försvaret vid en eventuell ansvarstvist.

Vid valet av ansvarsförsäkring ska advokaten fästa särskild uppmärksamhet vid ansvarsförsäkringens begränsningar, dvs. hur villkoren för begränsning av försäkrings-skyddet är formulerade, såsom följande:

- om ansvarsförsäkringen ersätter skador som orsakats uppsåtligen eller av grov oaktsamhet,
- om försäkringen endast omfattar den verksamhet som anges i försäkringsbrevet,
- hur har en försening, dvs. försutten fatalietetid, behandlats i ansvarsförsäkringen?

Om ingen begränsning av ansvarsförsäkringen är tillämplig, omfattas skadan av ansvarsförsäkringens ersättningskrets. Advokaten ska fästa särskild uppmärksamhet vid villkoren för ansvarsförsäkringen till den del ansvarsförsäkringen begränsar de uppgifter eller åtgärder som omfattas av försäkringen, ställer särskilda villkor för ersättningen eller begränsar ersättningen samt särskilt vid sådana skadesituationer som nämns i den förpliktande anvisning där advokaten har orsakat skada.

- 1 i den ekonomiska planering eller det beslutsfattande som hör till företagets företagsekonomiska ledning i egenskap av styrelseledamot i bolaget,
- 2 som förvaltare av konkursbo, då denna genomför affärstransaktioner i anslutning till att borgenärssammanträdet har beslutat fortsätta affärsverksamheten för konkursboets räkning, eller

- 3 som sådan utredare som avses i lagen om företagssanering eller som sådan likvidator eller förrättningsman som avses i lagarna om bank- och försäkringsverksamhet

Det är ganska vanligt att en advokats eller advokatbyrås ansvarsförsäkring inte omfattar verksamhet i förtroendeställning i ett annat bolag, dvs. så kallat ledningens ansvar. Om advokaten arbetar i ledande ställning oberoende av uppdragsförhållandet i en annan organisation eller i ett separat förtroendeuppdrag, ska advokaten se till att det andra bolaget eller den andra organisationen har tecknat en ansvarsförsäkring som omfattar ledningens ansvar och verksamhet i förtroendeuppdraget i fråga.

Advokaten ska dessutom, om advokaten sköter konkursbon eller företagssaneringar, fästa uppmärksamhet vid att särskilt den fortsatta affärsverksamheten är ansvarsförsäkrad också med tanke på advokatens åtgärder eller att advokatens egen ansvarsförsäkring täcker de skador som verksamheten orsakar. Detsamma gäller också andra uppgifter som likvidator eller förrättningsman samt särskilt uppgifter som fås genom förordnande och där den egendom som sköts kan vara anmärkningsvärt stor.

Om advokatbyrån sköter företagsförvärv, kan den också i särskilda situationer överväga att teckna en ansvarsförsäkring enligt uppdrag/företagsförvärv eller föreslå att en särskild försäkring tecknas för säljaren (sell-side warranty & indemnity insurance), som vid företagsförvärv täcker säljarens ansvar för säljarens försäkringar som antecknats i köpebrevet.

Om advokatverksamheten utvidgas eller om enskilda uppdrag blir avvikande lönar det sig för advokaten att utreda ett eventuellt behov av tilläggs- eller specialansvarsförsäkring med tanke på förmögenhetsskador.

### **3 Försäkringsbeloppet i en ansvarsförsäkring**

Enligt den anvisning för ansvarsförsäkring som är förpliktande för advokater ska försäkringsbeloppet i ansvarsförsäkringen stå i rätt proportion till advokatverksamhetens art, omfattning och skaderisker. Försäkringsbeloppet ska dock med beaktande av 2 § i anvisningen vara minst 200 000 euro *per försäkringsperiod*, och självriskan för den ersättning som betalas får vara högst två (2) procent av försäkringsbeloppet.

På detta sätt fästs uppmärksamhet vid att ansvarsförsäkringarna kan innehålla begränsningar för varje försäkringsperiod i fråga om omfattningen av den skada som kan orsakas. Om det maximala ersättningsbeloppet för försäkringsperioden i försäkringsavtalet har fastställts exempelvis till 200 000 euro, ersätts inte två på varandra följande skador på 150 000 euro som inträffat under samma försäkringsperiod till fullt belopp. Advokaten ska fästa uppmärksamhet vid begränsningen av försäkringsersättningen för varje skade- och försäkringsperiod.

Dessutom ska advokaten i ljuset av sina uppdrag regelbundet bedöma om försäkringsbeloppet är tillräckligt. Om till exempel en advokats ansvar för en förmögenhetsskada vid ett uppdrag i uppdragsavtalet har angetts till 500 000 euro, är minimiförsäkringsbeloppet på 200 000 euro inte tillräckligt för att skydda sig mot riskerna i

advokatverksamheten. Advokaten ska sträva efter att ordna försäkringsskyddet så att det motsvarar risken i verksamheten.

Verksamhetens omfattning inverkar också på försäkringsbeloppet: ju fler advokater och delägare det finns, desto större är sannolikheten för samtidiga fordringar som kan behöva täckas av ansvarsförsäkringen.

Om en advokat behöver en ansvarsförsäkring som är betydligt större än den som anges i anvisningen, finns sådana produkter tillgängliga på försäkringsmarknaden.

#### **4 Tecknande av ansvarsförsäkring**

Enligt 4 § i anvisningen om ansvarsförsäkring ska en ny advokat som grundar en ny byrå teckna ansvarsförsäkring utan dröjsmål och senast inom en (1) månad från det att advokaten har godkänts som medlem i Finlands Advokatförbund.

Detsamma gäller om en befintlig medlem grundar en ny byrå eller blir delägare i en ny byrå. Advokaten ska bedöma om ansvarsförsäkringen är tillräcklig i förhållande till ar-ten och omfattningen av den nya byråns advokatverksamhet och skaderiskerna.

Ansvarsförsäkringen kontrolleras i samband med de byråinspektioner som utförs på advokatbyråerna. Om en advokat inte har en ansvarsförsäkring enligt anvisningen om ansvarsförsäkring, överförs ärendet från styrelsen till tillsynsnämnden (7 c § i lagen om advokater) och i tillsynsnämndens praxis har advokaten fått en anmärkning eller varning till följd av detta. Vid avsaknad av ansvarsförsäkring är för advokaten dock en större risk det personliga ansvar som beror på avsaknaden av försäkring eller på ersättningsbegränsningarna i den.

#### **5 Skyldigheter som ska avtalas med ansvarsförsäkringsbolaget**

Advokaten ska med beaktande av skyldigheten enligt anvisningen se till att försäkringsbolaget är skyldigt att underrätta Finlands Advokatförbund om att advokatens ansvarsförsäkring upphör och att Finlands Advokatförbund ges möjlighet att hålla advokatens ansvarsförsäkring i kraft.

Genom anvisningen förbereder man sig på en situation där en advokat försummar ansvarsförsäkringen. Advokaten har personligt ansvar och skyldighet att teckna ansvarsförsäkring, och ansvarsförsäkringen fungerar också som skydd för advokaten. Den verksamhetsmodell som föreslås i anvisningen är en exceptionell och sista utväg för att skydda klienternas rättsskydd.

#### **6 Byte av ansvarsförsäkringsbolag**

Advokaten ska se till att ansvarsförsäkringen fortsätter oavbrutet också vid byte av försäkringsbolag.